

Potilas ja avanne

Mikä on avanne?

Avanteen toinen nimitys ”stooma” tulee kreikasta ja tarkoittaa aukkoa tai suuta. Avanteita on yleensä kolmea eri tyyppiä:

- Paksusuoliavanne eli kolostomia: avanne tehdään paksusuoleen.
- Sykkyräsuoliavanne eli ileostomia: avanne tehdään ohutsuoleen.
- Virtsa-avanne eli urostooma: virtsa-avanne on eräänlainen virtsadiversio, jossa virtsa ohjataan kulkemaan eri reittiä.

Miksi minulle tehdään avanne?

Toimenpide voidaan joutua tekemään useista eri syistä, ja kirurgi tai erikoissairaanhoitaja selittää nämä syyt sinulle. Avanne voi olla tarpeen esimerkiksi seuraavien sairauksien ja tilojen vuoksi:

- haavainen paksusuolitulehdus
- Crohnin tauti
- divertikkelitauti
- ulosteenpidätyskyvyttömyys
- syöpä
- vamma
- suvuittainen adenomatoottinen polyypitauti
- säteilyvaurio
- synnynnäinen poikkeavuus
- virtsarakon toimintahäiriö.

Ennen leikkausta

Kirurgi ja erikoissairaanhoitaja tapaavat sinut kerran tai kahdesti ennen leikkausta, ja he kertovat sinulle kaikista leikkaukseen liittyvistä seikoista, antavat kirjallista tietoa ja todennäköisesti näyttävät tuotteita pohdittavaksesi. Leikkausta edeltävillä vastaanottokäynneillä voit esittää kysymyksiä ja keskustella kaikista hoitoosi liittyvistä asioista. Ennen vastaanottokäyntejä voit tehdä luettelon keskusteltavista asioista ja ottaa sen sitten mukaan käynneille, jotta et unohda kysyä jotain.

Voi olla hyvä ajatus ottaa perheenjäsen tai omaishoitaja mukaan leikkausta edeltäville vastaanottokäynneille, koska vastaanotolla käsitellään paljon eri asioita.

Avannehoitajat ovat keskeisessä asemassa koko hoitosi ajan, ja he voivat neuvoa ja tukea sinua ja perhettäsi/omaishoitajiasi.

Miltä avanne näyttää ja tuntuu?

Avanne on kostea, tuntuu pehmeältä ja on väriltään vaaleanpunainen tai punainen, vähän kuin suun sisäpuoli. Avanteessa ei ole tuntoa, joten se ei ole kivulias. Siinä on kuitenkin runsas verensaanti, joten on normaalia, jos se ajoittain esimerkiksi puhdistettaessa vuotaa hieman verta. Avanne on aluksi turvoksissa, mutta sen koko pienenee muutaman viikon kuluessa. Avanteen reunan ympärillä on pieniä ompeleita, jotka joko sulavat tai avannehoitaja poistaa 1–2 viikon kuluttua leikkauksesta.

Leikkauksen jälkeen

Kun heräät leikkauksen jälkeen, olosi on väsynyt ja saatat kokea erilaisia tunteita, jotka voivat jatkua jonkin aikaa leikkauksen jälkeen. Koska ihmiset ovat erilaisia, heillä on erilaisia kokemuksia.

Kehoosi on voitu laittaa tippoja ja dreeniputkia, mutta tämä on normaalia eikä niistä tarvitse huolestua. Ne poistetaan, kun ne eivät ole enää tarpeen, ja poisto aiheuttaa vain hieman epämukavuutta.

Kaikki avanteet ovat erilaisia, ja voi kestää jonkin aikaa, ennen kuin avanne alkaa toimia. Tästä on hyvä keskustella avannehoitajan kanssa.

Ihon hoitaminen

Ihon hoitaminen on keskeinen osa avanteen hoitamista.

Avanne ja sitä ympäröivä iho saattavat olla turvoksissa ja näyttää hieman ärtyneiltä heti leikkauksen jälkeen. Tämä on normaalia, ja hyvällä hoidolla avanteen ja ympäröivän ihon pitäisi näyttää paremmalta ajan myötä.

Saatat tarvita erilaisia tuotteita ajan kuluessa, koska avanteen koko ja muoto muuttuvat. Avannemalli muuttuu ajan myötä, ja se tulee tarkistaa vähintään viikoittain ensimmäisen kahdeksan viikon ajan tai erityisesti jos aukon läpi näkyy runsaasti tervettä ihoa.

Avannetta ympäröivä ihoalue vaatii jatkuvaa hoitoa ja huomiota, jotta sen mahdollista arkuutta voidaan ehkäistä tai vähentää. Jos iho alkaa tuntua aralta tai ärtyneeltä tai jos se rikkoutuu, ota välittömästi yhteys avannehoitajaan, jotta saat tarvittavia ohjeita hoidosta ja vaihtoehtoisista tuotteista.

Elämä avanteen kanssa

Kun sinut kotiutetaan sairaalasta, tunnet olosi väsyneeksi ja jokapäiväiset toimet, kuten suihkussa käyminen, tuntuvat uuvuttavilta. Tämä on normaalia, ja olosi paranee ajan myötä. Saatat aluksi tuntea hieman kipua ja epä mukavuutta, kun toivot leikkauksesta. Tämä on normaali osa toipumista. Vältä kireiden vaatteiden käyttämistä toipumisen aikana, koska vatsasi voi olla arka ja turvoksissa.

Voimakkaat tunnereaktiot ovat normaaleja suuren leikkauksen jälkeen, joten älä huolestu, jos olosi on aluksi masentunut tai itkuinen. Perheenjäsenille ja ystäville puhuminen voi auttaa. Älä ajattele, että sinun pitäisi selviytyä yksin. Voit pyytää tukea avannehoitajalta, ja myös potilastukiryhmät voivat auttaa.

Älä pelkää pyytää apua.

Avanepussin vaihtaminen on aluksi hidasta, mutta kun saat lisää kokemusta ja itsevarmuutta, siitä tulee osa tavallisia arkirutiinejasi.